

ЗАКОН**за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето****(ДВ, БР. 48 ОТ 2000 Г.)**

§ 1. В чл. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създават се ал. 2 и 3:

“(2) Държавната политика за закрила на детето се определя от Министерския съвет.

(3) Държавните органи в рамките на своята компетентност провеждат държавната политика за закрила на детето и създават подходящи условия за неговото развитие.”

§ 2. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова т. 8:

“8. незабавност на действията по закрила на детето;”

2. Досегашната т. 8 става т. 9.

§ 3. Член 4 се изменя така:

“Чл. 4. (1) Закрилата на детето по този закон се осъществява чрез:

1. съдействие, подпомагане и услуги в семейна среда;
2. настаняване в семейство на роднини или близки;
3. осиновяване;
4. настаняване в приемно семейство;
5. настаняване в специализирана институция;
6. полицейска закрила;
7. специализирана закрила на обществени места.

(2) Единните минимални изисквания за обществената грижа за деца и условията и редът за прилагане на мерките по ал. 1, т. 2, 4 и 5 се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.”

§ 4. В чл. 5 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създават се ал. 2, 3 и 4:

“(2) Условието и редът за осъществяване на превенция и реинтеграция на деца в риск се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.

(3) Закрилата на деца с изяви дарби се осъществява при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на културата и министъра на образованието и науката.

(4) Специализирана закрила на деца на обществени места се осъществява при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.”

§ 5. В чл. 6 т. 1 се изменя така:

“1. председателят на Държавната агенция за закрила на детето и администрацията, която го подпомага при осъществяване на неговите правомощия.
“

§ 6. В чл. 7 се създава ал. 3:

“(3) Централните и териториалните органи на изпълнителната власт и специализираните институции за деца са задължени да оказват съдействие и да предоставят информация на общинските служби за социално подпомагане при изпълнение на служебните им задължения при условия и по ред, определени в Закона за защита на личните данни.”

§ 7. В чл. 15 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 4 се изменя така:

“(4) Във всички случаи изслушването и консултирането на детето се извършват в подходяща обстановка и в присъствието на социален работник от общинската служба за социално подпомагане по настоящия адрес на детето, а при необходимост – и в присъствието на друг подходящ специалист.”

2. Създава се нова ал. 5:

“(5) Съдът или административният орган може да разпорежи изслушването да се извършва и в присъствието на родител, настойник или друг близък, когото детето познава, с изключение на случаите, когато това не е във висшия интерес на детето.”

3. Досегашната ал. 5 става ал. 6 и се изменя така:

“(6) При всяко дело съдът или административният орган уведомяват общинската служба за социално подпомагане по настоящия адрес на детето. Общинската служба за социално подпомагане представя доклад или изпраща представител, който изразява становище.”

4. Досегашните ал. 6 и 7 стават съответно ал. 7 и 8.

§ 8. В чл. 16 се създава ал. 3:

“(3) Социалните работници и длъжностните лица се задължават да спазват нормативните изисквания за защита на личните данни, станали им известни

при или по повод осъществяване на мерките за закрила на детето, както и да зачитат честта и достойнството на личността.”

§ 9. В чл. 17 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се отменя.

2. Алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 се изменят така:

“(2) Държавната агенция за закрила на детето, наричана по-нататък “агенцията”, е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

(3) Агенцията се ръководи и представлява от председател, който се определя с решение на Министерския съвет.

(4) В дейността си председателят се подпомага от заместник-председател.

(5) Дейността, структурата, организацията на работа и съставът на агенцията се определят с правилник на Министерския съвет по предложение на председателя.

(6) Министър-председателят сключва, изменя и прекратява договорите с председателя и заместник-председателя на агенцията.”

§ 10. Създава се чл. 17а:

“Председател на Държавната агенция за закрила на детето и администрацията, която го подпомага при осъществяване на неговите правомощия

Чл. 17а. (1) Орган за разработване на държавната политика за закрила на детето и контрол по спазване на неговите права и стандартите за публична грижа е председателят на Държавната агенция за закрила на детето, подпомаган от нейната администрация при осъществяване на правомощията му.

(2) Председателят на Държавната агенция за закрила на детето има следните правомощия:

1. разработва съвместно с министъра на труда и социалната политика, министъра на здравеопазването, министъра на образованието и науката, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, министъра на културата, министъра на финансите, управителя на Националния осигурителен институт, председателя на Държавната агенция за младежта и спорта, секретаря на Централната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към Министерския съвет и с Националното сдружение на общините в Република България държавната политика за закрила на детето;

2. разработва и контролира изпълнението на национални и регионални програми за осъществяване закрилата на детето;

3. наблюдава и анализира провеждането на държавната политика за закрила на детето;

4. подпомага министъра на труда и социалната политика, министъра на здравеопазването, министъра на образованието и науката, министъра на правосъдието и министъра на вътрешните работи при формирането и провеждането на политиката за интеграция с Европейския съюз в областта на закрилата на детето;

5. представлява държавата в международни организации и програми в областта на закрилата на детето при предоставени от Министерския съвет правомощия;

6. разработва и участва в обсъждането на проекти на нормативни актове в областта на закрилата на детето;

7. създава и поддържа национална информационна система за:

а) децата, които се нуждаят от специална закрила;

б) децата, които могат да бъдат осиновени;

в) осиновители и кандидат-осиновители;

г) специализирани институции за деца;

д) юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за закрила на детето;

е) други данни от значение за закрилата на децата;

8. подпомага дейността на юридическите лица с нестопанска цел по закрила на детето;

9. организира и провежда научноизследователска и образователна дейност в областта на закрилата на детето;

10. разработва правилник за структурата, организацията и дейността на Националния съвет за закрила на детето, който се приема от Министерския съвет;

11. организира и ръководи дейността на Националния съвет за закрила на детето в качеството си на председател на съвета;

12. организира проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, детски градини, ясли, обслужващи звена, лечебни заведения, общински служби за социално подпомагане и на юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата за закрила на детето, и при нарушаване на правата дава задължителни предписания лично или чрез упълномощено от него лице;

13. извършва наблюдение и контрол на специализираните институции за отглеждане на деца относно спазването на правата на детето и дава задължителни предписания;

14. представя ежегодно в Министерския съвет доклад за дейността на агенцията.”

§ 11. В чл. 18 ал. 1 се изменя така:

“(1) Към Държавната агенция за закрила на детето се създава Национален съвет за закрила на детето с консултативни функции, в който участват представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на правосъдието, Министерството на образованието и науката, Министерството на здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Министерството на културата, Държавната агенция за младежта и спорта, Националният осигурителен институт, Централната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и на Националното сдружение на общините в Република България, както и на юридически лица с нестопанска цел, които имат предмет на дейност закрила на децата.”

§ 12. Член 19 се отменя.

§ 13. В чл. 20 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите “към която се обособява” се заменят с “в която се създава”.

2. В ал. 2 думите ”Отделът по ал. 1” се заменят с “Общинската служба за социално подпомагане”.

§ 14. Създава се чл. 20а:

“Комисия за закрила на детето

Чл. 20а. (1) Към общинските служби за социално подпомагане се създава Комисия за закрила на детето с консултативни функции, в която участват представители на общинската администрация, общинската служба за социално подпомагане, регионалните звена на Национална служба “Полиция”, регионалните инспекторати по образованието на Министерството на образованието и науката, районните центрове по здравеопазване, местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, както и на юридически лица с нестопанска цел и други, които осъществяват дейности по закрила на детето.

(2) Председател на комисията по ал. 1 е ръководителят на общинската служба за социално подпомагане.”

§ 15. Член 21 се изменя така:

“Чл. 21. По този закон общинската служба за социално подпомагане:

1. осъществява текущата практическа дейност по закрила на детето в общината и прави предложения до общинския съвет за общинска програма за закрила на детето;
2. определя и провежда конкретни мерки по закрилата на децата и контролира изпълнението им;
3. извършва проверки по жалби и сигнали за нарушаване правата на децата и дава задължителни предписания за отстраняването им;
4. дава съвети и консултации по отглеждането и възпитанието на децата;
5. предоставя информация за предлаганите услуги и оказва съдействие и помощ на семействата и родителите на нуждаещите се деца;
6. съставя и поддържа в актуалност регистри за:
 - а) деца, нуждаещи се от специална закрила;
 - б) деца под полицейска закрила;
 - в) деца, които могат да бъдат осиновени;
 - г) деца, настанени в семейства на роднини или близки;
 - д) деца, настанени в приемни семейства;
 - е) деца, настанени в специализирани институции;
 - ж) кандидати и утвърдени приемни семейства;
- з) юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за закрила на детето;
- и) осиновители и кандидат-осиновители;
7. съдейства и сътрудничи на юридически лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност по закрила на детето;
8. подпомага професионалната ориентация и квалификация на децата в риск, включително на тези, които са завършили средното си образование след навършване на пълнолетие;
9. организира обучение и консултации на приемни родители и осигурява техния подбор;
10. сигнализира при нужда полицията, прокуратурата и съда, които са длъжни да предприемат незабавни действия за защита на децата;
11. прави предложения за назначаване на настоящически съвети и попечители;
12. проучва кандидатите за осиновители от страната и дава писмено заключение за годността им да осиновят дете; дава мнение в случаите, предвидени в Семейния кодекс; организира консултации и обучение на кандидат-осиновители и осиновители и осигурява наблюдение на детето в следосиновителния период за срок една година от датата на осиновяването;

13. предявява искове за лишаване или ограничаване на родителски права в интерес на детето или встъпва като страна във вече заведени производства;

14. в случаите по чл. 15, ал. 6 изготвя писмени доклади и становища; уведомлението трябва да съдържа: предмета на производството; страните, които участват; конкретна задача, формулирана служебно или въз основа на искане от страна в производството; срок за изпълнение, който не може да бъде по-кратък от 14 дни от получаване на уведомлението в общинската служба за социално подпомагане; преди представянето на искащия орган с доклада се запознават родителите на детето или лицето, полагащо грижи за него;

15. определя лица, които да изпълняват функциите на представител по смисъла на чл. 15, ал. 6;

16. предоставя финансова помощ при условия и ред, предвидени в закон.”

§ 16. Член 25 се изменя така:

“Чл. 25. Може да бъде настанено извън семейството дете:

1. чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени;

2. чиито родители без основателна причина трайно не полагат грижи за детето;

3. чиито родители се намират в трайна невъзможност да го отглеждат;

4. което е жертва на насилие в семейството и съществува сериозна опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие.”

§ 17. В чл. 26, ал. 1, изречение второ след думите “общинската служба за социално подпомагане” се добавя “по настоящия адрес на детето”.

§ 18. В чл. 28, ал. 1 след думите “общинската служба за социално подпомагане” се поставя запетая и се добавя “извършила временното настаняване по административен ред.”

§ 19. Създава се чл. 30а:

“Промяна на мярката за закрила

Чл.30а. При промяна на мярката за закрила на детето по чл. 4, т. 2, 4 и 5 се спазва редът за настаняване по чл. 26 и 27.”

§ 20. В чл. 31 се създава ал. 3:

“(3) Условията и редът за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.”

§ 21. В чл. 35 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се отменя.

2. В ал. 2 думите “по ал. 1” се заменят с “в специализирани институции”.

3. Алинея 3 се изменя така:

“(3) Не са специализирани институции заведенията, които предоставят услуги в семейна среда.”

§ 22. В чл. 40, т. 3 думата “местоживеене” се заменя с “настоящия адрес”.

§ 23. В чл. 41 числото “24” се заменя с “48”.

§ 24. Създава се чл. 43а:

“Специализирана закрила на деца на обществени места

Чл. 43а. (1) Специализирана закрила на обществени места е създаването на условия, които не застрашават физическото, психическото и нравственото развитие на децата.

(2) Специализирана закрила на обществени места се осигурява от органите на Министерството на вътрешните работи, общинските служби за социално подпомагане, общината, регионалните инспекторати по образованието на Министерството на образованието и науката, районните центрове по здравеопазване и от собствениците, наемателите, ползвателите и организаторите на обществени прояви и търговски обекти, кина и театри.”

§ 25. Член 44 се изменя така:

“Чл. 44. (1) Финансирането на дейностите по закрила на детето се осъществява от:

1. републиканския бюджет;
2. общинските бюджети;
3. национални и международни програми и споразумения в областта на грижата за деца;
4. дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица;
5. фонд “Социално подпомагане”;
6. други източници.

(2) Общинската служба за социално подпомагане предоставя финансова помощ и/или помощ в натура при условия и по ред, определени в Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето.

(3) Финансова помощ и/или помощ в натура се отпуска от ръководителя на общинската служба за социално подпомагане с писмено решение.

(4) Финансовата помощ е целеви средства в пари и е:

1. еднократна;

2. месечна.

(5) Помощта в натура се изразява в предоставяне на движими вещи от първа необходимост и други, свързани с отглеждането и възпитанието на детето.

(6) Финансовата помощ и помощта в натура по ал. 2 са предназначени за подкрепа на детето и семейството с цел превенция и реинтеграция, отглеждане на детето при близки и роднини и в приемни семейства.

(7) Помощите по ал. 2 се освобождават от данъци и такси и от тях не могат да се правят удръжки.”

§ 26. В чл. 45 ал. 1 се изменя така:

“(1) Който не изпълни задължение по този закон, се наказва с глоба от 50 до 100 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.”

§ 27. В чл. 46 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите “от отдела за закрила на детето към общинската служба за социално подпомагане” се заменят с “от отдела за закрила на детето в общинската служба за социално подпомагане”.

1. Създава се нова ал. 2:

“(2) Нарушенията по чл. 45, ал. 2 на длъжностно лице от общинската служба за социално подпомагане се установяват с акт на инспектор от Националната служба за социално подпомагане, а наказателното постановление се издава от министъра на труда и социалната политика.”

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 28. В § 1 от Допълнителната разпоредба се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова т. 1:

“1. ”Закрила на детето” е система от законодателни, административни и други мерки за гарантиране правата на всяко дете.”

2. Досегашните т. 1, 2, 3, 4, 5 и 6 стават съответно т. 2, 3, 4, 5, 6 и 7.

3. Създават се т. 8, 9 и 10:

“8. “Превенция” е закрила на детето чрез съдействие, подпомагане и услуги в семейна среда с цел предотвратяване настаняването му в специализирана институция или изоставяне.

9. “Реинтеграция” е процес на трайно връщане на детето от настаняване извън семейството по чл. 4, т. 2, 4 и 5 в биологичното семейство или осиновяването му.

10. “Настоящ адрес на дете” е адресът, на който детето пребивава.”

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 29. В Семейния кодекс (обн., ДВ, бр. 41 от 1985 г.; изм. и доп., бр. 11 от 1992 г.; попр., бр. 15 от 1992 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 55 ал. 2 се изменя така:

“(2) Мнение по осиновяването дават:

1. настойникът или попечителят;
2. родителите, ако са поставени под ограничено запрещение или са лишени от родителски права;
3. съпрузите, ако са поставени под ограничено запрещение;
4. общинската служба за социално подпомагане.”

2. В чл. 56 се създава ал. 4:

“(4) Мнението на общинската служба за социално подпомагане се дава пред съда с писмен доклад.”

3. В чл. 58 ал. 2 се изменя така:

“(2) Районният съд събира сведения за осиновявания и осиновяващия от съответната общинска служба за социално подпомагане по настоящия им адрес. Общинската служба за социално подпомагане представя писмено заключение за годността на осиновителите да осиновят дете и дава мнение дали осиновяването е в интерес на осиновявания.”

4. В чл. 74, ал. 1 думите “или на прокурора” се заменят с “на прокурора или на общинската служба за социално подпомагане”.

5. В чл. 75, ал. 2, изречение първо думите “или на прокурора” и се заменят с “на прокурора или на общинската служба за социално подпомагане”.

§ 30. В Гражданския процесуален кодекс (обн., Изв., бр. 12 от 1952 г.; изм. и доп., бр. 92 от 1952 г., бр. 89 от 1953 г., бр. 90 от 1955 г., бр. 90 от 1956 г., бр. 90 от 1958 г., бр. 50 и 90 от 1961 г.; попр., бр. 99 от 1961 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 1 от 1963 г., бр. 23 от 1968 г., бр. 27 от 1973 г., бр. 89 от 1976 г., бр. 36 от 1979 г., бр. 28 от 1983 г., бр. 41 от 1985 г., бр. 27 от 1986 г., бр. 55 от 1987 г., бр. 60 от 1988 г., бр. 31 и 38 от 1989 г., бр. 31 от 1990 г., бр. 62 от 1991 г., бр. 55 от 1992 г., бр. 61 и 93 от 1993 г., бр. 87 от 1995 г., бр. 12, 26, 37, 44 и 104 от 1996 г., бр.

43, 55 и 124 от 1997 г., бр. 21, 59, 70 и 73 от 1998 г., бр. 64 и 103 от 1999 г., бр. 36, 85 и 92 от 2000 г. и бр. 25 от 2001 г.) се създава глава пета “а”:

“Глава пета “а”

Участие на общинската служба за социално подпомагане

Чл. 31а. Общинската служба за социално подпомагане може да предявява искове по лишаване или ограничаване на родителски права в интерес на детето или да встъпи като страна във вече заведено производство.”

§ 31. Министърът на правосъдието, министърът на труда и социалната политика, министърът на образованието и науката, министърът на здравеопазването и министърът на вътрешните работи да приведат издадените от тях подзаконовни нормативни актове в съответствие с разпоредбите на Закона за закрила на детето в шестмесечен срок от влизането в сила на този закон.

§ 32. В срок до шест месеца от влизането в сила на закона Министерският съвет приема Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето.”

§ 33. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в “Държавен вестник”.

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

Предложеният законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето има за цел да се усъвършенства законовата основа за осъществяване на държавната политика по закрила на детето.

Законопроектът дава възможност последователно да се продължи изпълнението на ангажиментите на Република България по смисъла на чл. 4 от Конвенцията за правата на детето.

Предлаганата промяна предвижда създаване на подзаконова нормативна уредба - Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето и наредби за единните минимални изисквания за обществена грижа за деца, за превенция и реинтеграция на деца в риск, за приемни семейства и за даровити деца, Наредба за предоставяне на специализирана закрила на деца на обществени места и осигуряване на тяхната безопасност.

Основните промени са свързани с:

1. Въвеждане на принципа за незабавност на действията по закрила на детето. Промяната се налага с цел осигуряване навременна защита на децата в риск.

2. Разширяване обхвата на мерките за закрила: включване на осиновяването като мярка за закрила на детето с цел осигуряване на висшите му интереси в съответствие с чл. 20 от Конвенцията на ООН за правата на детето.

3. Гарантиране на сигурността и здравето на българските деца чрез въвеждане на нова мярка за закрила: специализирана закрила на деца на обществени места и осигуряване на тяхната безопасност.

4. Създаване на Комисия за закрила на детето с консултативни функции към общинските служби за социално подпомагане, в която участват представители на общинската администрация, на общинската служба за социално подпомагане, регионалните звена на Национална служба "Полиция", регионалните инспекторати по образованието на Министерството на образованието и науката, районните центрове по здравеопазване, местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, на юридически лица с

нестопанска цел и други, които осъществяват дейности по закрила на детето. Учредяването със закон на такива комисии ще допринесе за поставяне на проблемите, свързани със закрилата на децата, на широка обществена основа. Аналогични органи съществуват в страните - членки на Европейския съюз.

5. Въвеждане на: процедура и критерии за оценка на кандидатите за осиновители от страната; организация на обучението и подготовката в родителски умения; проследяване адаптацията на детето в семейството на осиновителите с цел осигуряване правото на детето да получи най-добрата семейна среда чрез осиновяването; намаляване случаите на прекратяване на осиновяванията и в съответствие с Хагската конвенция за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване.

6. Конкретизиране участието на общинската служба за социално подпомагане в съдебни процедури като страна в процеса с цел гарантиране висшите интереси на детето.

7. Разширяване основанията за настаняването извън семейството, като се включат и децата - жертви на насилие в семейството. Досегашната практика на социалните работници показва, че това е една голяма група деца в риск, досега изключена от възможността да бъдат положени всички необходими законодателни, административни и социални мерки в тяхна защита.

8. Увеличаване времетраенето на мярката “полицейска закрила” с цел по-детайлно и пълно установяване на обстоятелствата, довели до необходимостта от предоставянето ѝ, и предприемане на съответните мерки за отстраняване на причините и условията, наложили предоставянето на полицейска закрила.

9. Създаване на възможност за финансиране на дейностите по превенция, реинтеграция, настаняване на дете в семейства на роднини или близки и в приемни семейства. Финансовата подкрепа на семействата ще допринесе за изпълнението на една от основните цели на Закона за закрила на детето – отглеждане на децата в семейна среда.

10. Предвиждане на изменения в нормативни актове с цел синхронизирането им с разпоредбите на Закона за закрила на детето. Въвеждане на изискване към всички институции, работещи по проблемите на децата, да приведат издадените от тях подзаконовни нормативни актове в съответствие с разпоредбите на Закона за закрила на детето.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Симеон Сакскобургготски)